

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
NACIONALINIO SAUGUMO PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. VIII-49 PRIEDĖLIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Žemės ūkio ir maisto ūkio pripažinimas ypač svarbus nacionalinio saugumo sektoriui ir yra ypač aktualus susiklosčius šių dienų geopolitinei situacijai, todėl siekiant užtikrinti vieną svarbiausių valstybės uždavinių – aprūpinti gyventojus maisto produktais, būtina, kad žemės ūkio ir maisto sektoriai (įskaitant pašarų gamybą, pakuočių gamybą ir su sektoriumi susijusią logistiką) būtų įteisinti kaip ypač svarbūs ekonomikos sektoriai bei užtikrinta nepertraukiama jų veikla (prieiga prie energetinių išteklių, prekių judėjimas per sienas ir šalies viduje, prioritetinės prieigos prie reikiamų išteklių, siekiant užtikrinti nenutrūkstamą gamybinį ir tiekimo procesus) ekstremalių situacijų ar krizės metu.

Įvertinus esamus teisės aktus pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. gruodžio 16 d. nutarimo Nr. XIV-795 redakcija patvirtintos Nacionalinio saugumo strategijos (Strategija) 34.4 papunktyje yra iškeltas Valstybės ir savivaldybių institucijų bei piliečių pasirengimo remti ginkluotos gynybos užduočių vykdymą užtikrinimo uždavinys „užtikrinti, kad civilinių sektorių, ypač transporto, energetikos, finansų ir kredito, informacinių technologijų ir telekomunikacijų, žemės ir maisto ūkio plėtra atitiktų pasirengimo valstybės ginkluotai gynybai poreikius, didintų ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumą ir saugumą, garantuotų pakankamą strateginį rezervą ar reikalingus gamybos pajėgumus“, o 43.11 papunktyje – ekonominio ir energetinio saugumo užtikrinimo uždavinys „užtikrinti apsirūpinimą savo gamybos maisto ištekliais, naudojant vietines žaliavas“. Tai jau rodo padidėjusį dėmesį maisto sektoriui, kadangi šių nuostatų ankstesnėje Strategijoje nebuvo.

Pastebėtina, kad reaguodama į susidariusią situaciją rinkose dėl Rusijos invazijos į Ukrainą ir suprasdama, jog siekiant užtikrinti apsirūpinimą maistu yra reikalingi operatyvūs sprendimai bei tikslinė parama labiausiai nukentėjusiems sektoriams, Europos Komisija (toliau – EK) 2022 m. kovo 23 d. paskelbė Komunikatą dėl apsirūpinimo maistu užtikrinimo ir maisto sistemų atsparumo stiprinimo. Jame EK pristatė trumpalaikius ir vidutinės trukmės veiksmus (tiek pačios EK, tiek valstybių narių), skirtus didinti pasaulinį apsirūpinimo maistu saugumą ir remti Europos Sąjungos (ES) ūkininkus bei vartotojus, atsižvelgiant į kylančias maisto kainas ir žaliavų (pavyzdžiui, energijos ir trąšų) sąnaudas.

Asociacija „Lietuvos maisto pramonė“ (2022-03-14 pasirašytame Lietuvių grūdų perdirbėjų ir prekybininkų asociacijos, Lietuvos paukštininkystės asociacijos, Lietuvos mėsos perdirbėjų asociacijos, Lietuvos pienininkų asociacijos „Pieno centras“ rašte) kelia sklandesnio maisto

gamybos ir tiekimo grandinių veikimo problemas bei 2022-05-13 raštu pateikia asociacijos siūlymą dėl Maisto sektoriaus įteisinimo, kaip ypač svarbaus sektoriaus.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą inicijavo Žemės ūkio ministerija. Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Strateginio planavimo departamento (direktorė Virginija Žoštautienė, tel. 239 8421, el. p. virginija.zostautiene@zum.lt) Strateginio planavimo skyriaus (vedėjas Edvardas Makšeckas, tel. 239 1083, el. p. edvardas.makseckas@zum.lt.) vyriausioji specialistė Rimantė Juodenienė, tel. 680 44 349, el. p. rimante.juodeniene@zum.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti klausimai

Šiuo metu žemės ūkis ir maisto ūkis nėra įteisinti ypač svarbiais nacionaliniam saugumui sektoriais, todėl pakankamai jautrūs įvykus nenumatytoms ekstremalioms situacijoms ar krizėms. Pastebėtina, kad žemės ūkio ir maisto ūkio sektoriai neturi aiškiai nustatyto energijos ar energijos išteklių tiekimo prioriteto, taip pat prioriteto naudotis valstybės ištekliais bei infrastruktūra (susisiekimo, finansine ar kt.), esant ekstremaliosioms situacijoms. Vis dėlto Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. gruodžio 16 d. nutarimo Nr. XIV-795 redakcija patvirtintos Nacionalinio saugumo strategijos (Strategija) 34.4 papunktyje yra iškeltas Valstybės ir savivaldybių institucijų bei piliečių pasirengimo remti ginkluotos gynybos užduočių vykdymą užtikrinimo uždavinys „užtikrinti, kad civilinių sektorių, ypač transporto, energetikos, finansų ir kredito, informacinių technologijų ir telekomunikacijų, žemės ir maisto ūkio plėtra atitiktų pasirengimo valstybės ginkluotai gynybai poreikius, didintų ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumą ir saugumą, garantuotų pakankamą strateginį rezervą ar reikalingus gamybos pajėgumus“, o 43.11 papunktyje – ekonominio ir energetinio saugumo užtikrinimo uždavinys „užtikrinti apsirūpinimą savo gamybos maisto ištekliais, naudojant vietines žaliavas“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Siūloma papildyti Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio I dalies 4 skyriaus poskyrio „Ekonominė politika“ trečiąją pastraipą, kurioje įvardyti strategiškai svarbūs nacionaliniam saugumui ūkio sektoriai žemės ūkio ir maisto ūkio sektoriais ir papildyti nauja pastraipa, kurioje reglamentuojama, kad Vyriausybė siekia, jog žemės ūkio ir maisto ūkio plėtra užtikrintų šalies apsirūpinimą pagrindiniais savo gamybos maisto ištekliais. Įteisinus šiuos pakeitimus tikimasi, kad įvykus nenumatytoms ekstremalioms situacijoms, bus užtikrinta žemės ūkio ir maisto ūkio sektorių nepertraukiama veikla, gyventojai visada bus aprūpinti maisto produktais, kadangi užtikrinama sektorių dalyvių prieiga prie energetinių išteklių, prekių judėjimas per sienas ir šalies viduje, prioritetingos prieigos prie reikiamų išteklių, siekiant užtikrinti nenutrūkstamą gamybinį ir tiekimo procesus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymo projektas kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Siūlomos pataisos užtikrins žemės ūkio ir maisto ūkio subjektų veiklos stabilumą krizių ir ekstremalių situacijų metu.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymo projektą, kitų įstatymų pakeitimų rengti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Naujos sąvokos ir terminai neapibrėžiami.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos bei Europos Sąjungos teisės aktų nuostatoms.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Naujų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Priėmus įstatymo projektą, jo nuostatoms įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai „žemės ūkis“, „maisto ūkis“, „svarbus sektorius“, „nacionalinis saugumas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.